

Ahlakî Davranışlar: Öz Denetim

Memduh ÇELMELİ

Güzel Ahlaki Tutum ve Davranışlar

Ahlak	Davranış	Tutum	Değer
Mizaç, tabiat, huy. İnsanlarda bulunan iyi ve kötü tüm özellikleri kapsamakla birlikte daha çok güzel davranışlar için kullanılır.	İnsanların dışarıya yansıyan her türlü hal ve hareketleridir.	Bir sorunu ele alış biçimi, bir kimsenin bir sorun karşısında tuttuğu yol, davranış şeklidir.	Bir toplumda benimsenmiş ve yaşatılmakta olan her türlü duyuş, düşünüş,

❑ “O takva sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.”

❑ İslam, insanlara iyiliği emretmiş ve kötülük yapmayı yasaklamıştır.
“... iyiliği emret, kötülükten alıkoy...” (Ayet)

❑ Hz. Muhammed’in yaşantısını örnek alan kişi iyi bir Müslüman olur.

“Andolsun, Allah’ın Resulünde sizin için Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah’ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.” (Ayet) **“Sen elbette yüce bir ahlaka sahipsin.”** (Ayet)

❖ Önceleri inanç, ahlak konularında bir çok yanlışın içinde olan insanların kısa sürede yanlışlarından vazgeçip örnek şahsiyetlere dönüşmesinde Hz. Muhammed’in tutum ve davranışlarının rolü büyüktür.

“Allah’ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi...” (Âl-i İmrân, 159)

“Sizden biri kendisi için istediğini (Müslüman) kardeşi için de istemedikçe →

dinkulturuahlakbilgisi.com

(gerçek anlamda) iman etmiş olamaz.”
(Hz. Muhammed (s.a.v))

Öz Denetim

- ❑ **Öz denetim:** Kişinin dışarıdan baskı olmadan, davranışlarını denetleyip sınırlaması, kendini kontrol edebilmesidir.
- ❑ Toplumsal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürüyebilmesi için insanların kendilerini öz denetime tabi tutması gerekir. İnsan bu sayede davranışlarını ve isteklerini kontrol eder.

“Nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir.” (Şems suresi, 9)

- ❑ İslam’a göre her Müslümanın hal ve hareketlerinde uyması gereken birtakım kurallar vardır. Bu kuralların amacı insanları güzel davranışlara yönlendirmek ve Yüce Allah’ın rızasına uygun olmayan tavırlardan da sakındırmaktır.

“İnsanoğlu kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?” (Kıyâmet suresi, 36)

- ❑ Her şeyi gören ve bilen Allah’a inanan insan, yaptıklarının bilindiğinin farkında olur. Bu bilinç inanan insanı, doğruluğa ve kontrollü bir hayata sevk eder.
- ❑ Yaptığının karşılığını göreceğine inanan bir Müslüman her daim kendisini öz denetime tabi tutmalıdır.

“Nerede olursan ol Allah’a karşı gelmekten sakın; yaptığın kötülüğün arkasından bir iyilik yap ki bu (o kötülüğü) yok etsin. İnsanlara karşı güzel ahlakın → gereğine göre davran.” (Hadis-i Şerif)

Öz Denetim

- ❑ Allah, kendini beğenmiş, kibirli, insanlara tepeden bakan, insanları küçümseyen kimseleri sevmez. Böyle kimselere «Unutma! Senden büyük Allah var.» hatırlatmasında bulunulur.

“Kendi nefsinin arzusunu kendisine ilah edineni gördün mü? Ona sen mi vekil olacaksın?” (Furkan suresi, 43)

- ❖ İbadetler Müslümanın öz denetim sahibi olmasını sağlar. Namazı hakkıyla kılan kişinin kötülüklerden uzak durması gerekir. Bilinçli olarak oruç tutan kişi nefsine hakim olmayı, sabretmeyi bilmelidir. Zekat, sadaka veren kişi zor durumda olan insanların halinden anlamalıdır.

“...Namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar...” (Ankebut suresi, 45)

- ❑ Kişinin kötülük ve haksızlıklara karşı duyarlı olması ve bu konuda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi de gerekir. Müslümanların kendi iç dünyalarındaki duyarlılığın sosyal hayata yansımaları gerektiğini bildirmektedir.

“Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder, kötülükten alıkoyar ve Allah’a inanırsınız.” (Âl-i İmrân suresi, 110)

Hiz. Muhammed (sav) öz denetimin **insanlar arasındaki ilişkiyi düzenleyen boyutuna** dikkat çekmektedir: **“Bir kötülük gören kişi onu eli ile düzeltsin. Buna gücü yetmez ise dili ile düzeltsin. Bunu da yapamazsa kalbi ile o kötülüğe karşı tavır koysun (onu hoş görmesin) ki bu da iman eden kişinin asgarî yapması gereken şeydir.”**

Bizi **DİN**lemeye devam ediniz.

Memduh ÇELMELİ